

JOSIP JERAS:

Deklice iz preteklosti.

(Nadaljevanje iz lanskega letnika.)

EVHARITA, MALA ATENKA IZ PERIKLEJEVE DOBE.

santa,« je rekla dovilja Demo, »ali hočeš, da ti povem zgodbo o podlasici, ki se je vtihotapila v neko podstrešje?»

»Ne,« je odvrnila Ksanta.

»Morda te bo bolj zanimalo, kaj je doživel Odisej v votlini velikana Polifema?»

»Ne,« je zopet odgovorila Ksanta.

»Ali res nečeš zvedeti, kako je strašni Polifem, ki je imel samo eno oko sredi čela, ujel in zaprl Odiseja v svojo votlino in kako mu je nato Odisej iztaknil to oko in ušel iz votline pod koštrunovim trebuhom?»

»Ne in ne,« je srborito odvrnila Ksanta in zacepetala z bosimi nožicami. »Ne, zdaj se hočem kostkati s svojo sestro Evharito.«

»Ksanta,« se je oglasila njena mati Levkipa s strogim glasom, »če ne boš mirna in poslušala Deme, pokličem takoj Mormolikeja, bavbava, ki odnaša neposlušne otroke v večno temo!«

Pri imenu Mormolikeja je Ksanta takoj umolknila in se zgrčila v doviljino krilo, medtem ko je njena mati oblekla Evharito v praznično odelo.

Tistega dne je bila javna ljudska veselica v Atenah. Iz vseh vasi Atike so prišli mladi in stari, moški in ženske in celo otroci, da prisostvujejo Panatenejam, veličastnemu prazniku boginje Palade Atene, zaščitnice naroda in države. Evhariti, hčerki odličnega meščana Damoharesa, je bilo dovoljeno, da je pomagala vezti tenčico, ki so jo morali pokloniti danes z veliko častjo boginji. Evharita bo smela tudi iti v procesiji, ki se bo kmalu razvila ob velikem navdušenju gledalcev na pobočju griča Akropole, kjer so bila najlepša grška svetišča.

Služabnice so oblekle deklco v belo laneno haljo; njena mati ji je počesala lase, ji položila na glavo cvetni venec in ji smehljajoč nastavila bronasto ogledalo. Evharita se je videla lepa v njem.

Tudi Levkipa se je nalepšala. Na svojo dolgo obleko, ki jo je držal okolo pasu zlat trak, je vrgla s škrlatom obšit plašč, njeno zapestje je krasila zapestnica, predstavljajoča dve izrezljani sfinji, in med kodrčki njenih las sta blestela uhana, dva majhna labudka iz bele steklenine.

»Kako bi že rada šla, mati,« je rekla Evharita.

Levkipa ji je odgovorila: »Samo Nila še počakamo; on ti prinese vrtnic, ki bodo napolnile in krasile tvojo košarico. Takoj, ko pride, odideva. Skrajni čas je, ker solnce stoji že visoko. Tvoja sestra Ksanta je že jako nestrpna in muči Demo. Tvojega brata Lizija pa sem morala poslati na izprehod z učiteljem Sikimom; ne poznam bolj nagajivega otroka kot je on.«

Komaj je izgovorila te besede, je začula oster krik, ki je prihajal z dvorišča, obdanega s stebriščem, kjer so bogati Grki običajno sprejemali goste. Levkipa je naglo vstala in zapustila stanovanje, ki je bilo določeno za gospodinjstvo in njene služabnice, in že je stala pred starčkom in otrokom. Starček je bil odet v širok plašč, obut je bil v dokolenke s trakovi in v roki je držal šibo. Starček je ravnokar strogo kaznoval dečka osmih let. Levkipa se ni prav nič začudila.

»Kaj si zopet storil, Lizij?« ga je vprašala.

»Ne maram več učitelja, ne maram ga,« je odgovoril otrok še vedno ihtoč.

»In zakaj ne, prosim te?«

»Zato, ker sem se ga naveličal; zato, ker me vedno kara: Lizij, kadar sediš, ne smeš prekrižati nog; Lizij, ne podpiraj brade z rokama; Lizij, na cesti moraš oči povesiti; Lizij, moral bi že vedeti, da pri obedu vzamemo salamura samo z enim prstom, ribo in meso pa z dvema; Lizij, če se praskaš, moraš to storiti obzirno; Lizij sem, Lizij tja! Ne, ne maram več učitelja; rajši bi imel Mormolikeja, ko sem bil še majhen!«

»Je že dobro,« je rekla Levkipa. »Sikim, ker te Lizij ne mara več, pojdi sam brez njega na veselico; Lizija pa bom izročila Tihonu, ki bo pazil nanj.«

Sikim je vedel, kako je Levkipa prizanesljiva. Dobrohotno se je nasmehnil in pogladil svojo belo brado. Lizij pa je bil jezen in si je drgnil oči s pestjo.

(Dalje.)

KAREL ŠTRBENK:

Jure.

Žaloigra otroka v treh dejanjih.

(Dalje.)

Jure (*otožno, skoro z jokom*): Ni dolgo — še skoraj sem jo videl — a danes je ni več, nikjer več — a mamica moja mora priti — meni je dolg čas in spodili so me iz hiše tam, kjer sva bila z njo. Ležala je mama in bolna je bila, tako blede je bila v lice, preden so jo odnesli — in nič več ni hotela pogledati. Prižgali so ob njej dve sveči, odnesli so jo v drugo hišo — tam v mestu in jaz sem hotel govoriti z njo — pa ni hotela — nato so jo odnesli na velik travnik — kjer raste mnogo rož, in spustili so jo v jamo in jo zagrebli. — A mama bo vstala, vem da bo, ker ona ve, da je meni dolg čas. Jaz bi šel rad k njej — a niso me pustili tam — rekli so mi, da moram od tam in zato sem odšel. (*Joče — tiho — grenko.*)

Marija: Ne jokaj, Jure — nič ne jokaj — jaz in mi vsi se hočemo igrati s tabo in nič več ti ne bo dolg čas po mami. Tu na jasi se igramo, tu trgamo rože — tu pojemo in se veselimo. Tudi ti boš med nami in nič več ti ne bo dolg čas. — Tudi mamo boš dobil — pri nas je mnogo mam — tudi jaz jo imam in rekla ji bom, prosila jo bom, naj tudi tebe vzame, da bo tudi tvoja mama — pa ti ne bo več hudo za ono.

Jure (*gleda začudeno*): Ali moja mama ni — moja mama je ostala v mestu in samega me je pustila po svetu — ni hotela z mano, jaz pa sem jo klical, a ni hotela čuti in ni mogla vstati, ker jo tišči zemlja. Črni možje so jo zagrebli. — Zlobni so bili ti možje — ker so mi jo